

anden Side, at vor uansvarlige, høje Konge drages ind i Diskussionen?" — Sa det ærede Medlem spøjede endog Noget til — Noget, som jeg tilstaar var mig temmelig ubegribeligt — nemlig den Udtalelse, at det System, som nu i 25 Aar skulde have arbejdet paa at bestjære vor Frihed, nu endelig i sin Død vilde ende med at forstyre Forholdet imellem Konge og Folk. Jeg skal lade dette ligge, thi jeg tilstaar, at jeg forstaar det ikke, men jeg vil gjøre opmaerkksom paa, at netop deri ligger det ærede Medlems og hans politiske Bemærks Feiltagelse, at de tro, at Landets ophøjede Monarkis Stilling kun er en neutral. Jeg tør forudsætte, at det ærede Medlem veed, hvad dette Ord „neutral“ betyder. Det ærede Medlem synes at opfatte Stillingen saaledes, at det, som der er forbeholdt Landets ophøjede Regent, kun er at tage Hensyn til, hvilke Raadgivere det maatte tnykkes Folkethinget eller Velgerbefolkningen bedst og hensigtsmæssigst, at Kongen kaarede sig, og at Landets ophøjede Regent for saavidt kun havde at lytte til, hvad der udtaltes at være Folkets Villie i Folkethinget; men heri ligger Mistjendelsen. Det er meget muligt, at der kan være dem, som nu i Aaret 1873, naar Statsbygningen paany skulde opføres, maasse vilde finde det hensigtsmæssigt at indrette det saaledes, at det var den store Maares Sal, som var det Omfyrende og Raadende; men saaledes er vor Forsatning ikke. Det er en Mistjendelse, naar man vil benægte, at der er andre Faktorer, der have Del i den raadende Magt heri Landet end netop den store Velgermasse, og det er en fuldstændig Mistjendelse, naar man saaledes kun vil give Landets Konge en neutral Stilling. Jeg har allerede en Gang udtalt — og det skal være mit sidste Ord i denne Forsamling —, at naar de ærede Medlemmer tro at kunne gaa Kampen ind med Fortrustning, saa spoler jeg mig overbevist om, at man ogsaa fra den Side, hvortil jeg hører, vil kunne gaa Kampen ind med Fortrustning; men jeg vil tilføje, at hvis min Tro i den Henseende skulde vise sig at være falsk, saa vilde det sandelig ikke komme til at være meget længe — det vil sandelig ikke komme til at være Aar —, førend den allerførste Del af dem, som nu sværgte til den saakaldte Folkeselvstyrelses Jane, bitterlig vilde komme til at fortryde det.

Føgger: Ved hvad jeg har at sige det ærede Thing, vil jeg i en væsentlig Grad komme til at afvige fra flere af de Punkter, som tidligere have været. Gjenstande for Debatten under de Stridigheder, der have fundet Sted om det her foreliggende Spørgsmaal. Naanlig vil jeg love det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgtreds (Th. Nielsen) som nylig havde Ordet, at jeg hverken skal gjentage nogen tidligere af mig holdt Tale i denne Sal eller komme ind paa nogen Drøftelse af, hvorvidt de Medlemmer have Ret,

der have fremsat en hel Del Anker imod det nuværende Ministerium, eller hvorvidt de have Ret, som have forsvaret det. Efter min fulde Overbevisning er nemlig det Spørgsmaal, som nu foreligger, af en saadan Beskaffenhed og er kommet til en saadan Udvikling, at det altsaa ikke er noget Ministerispørgsmaal; vi ere nu komne til det Standpunkt, at der forestaar en Afgjørelse af et Spørgsmaal, som ligger langt højere og langt dybere end nogenformelt Ministerkvætion. Det er allerede nævnt adskillige Gange, at det, der forlanges, og det, der gjøres Modstand imod, er et for os nyt System, som man kalder det parlamentariske System. Det har imidlertid forekommet mig, at ikke alle de Tale, der have hentydet til det parlamentariske System, have været fuldkomne enige om dette Ords egentlige Betydning, og navnlig er det i alle Tilfælde blevet klart for mig, at det Forsøg, man har gjort paa at oversætte det paa Dansk, ikke er ganske heldigt, idet man nemlig har oversat det ved „Folkelig Selvstyrelse“. Naar de Herrer nu udtale, at det, de ønske, er folkelig Selvstyrelse, tror jeg ikke, vi behøve at stille os ad i Principet; det vilde vi vistnok alle godkjende, men „Folkelig Selvstyrelse“ er et Ord, der kan opfattes paa forskjellig Maade. Man kan i høi Grad gaa vidt i sine Forbringer med Hensyn til den folkelige Selvstyrelse og den Retning, hvori den skal udvilde sig. Der gives ganske vist et Spjdepunkt, om jeg saa maa sige, af folkelig Selvstyrelse, som vi ikke kunne gaa med til, men jeg er ogsaa overbevist om, at de Herrer heller ikke vilde kunne gaa med dertil, thi da vilde den første Paragraf i vor Grundlov, isølge hvilken vi have en monarkisk Forsatning, slet ikke kunne blive staaende. Vi kunne altsaa alle gaa ind paa folkelig Selvstyrelse, og naar man altsaa ligesom udtaler dette Ord, er der en Uklarhed tilstede; man veed egentlig ikke, hvad det er, hvorom der er Tale. Saaledes som imidlertid det parlamentariske Systems Begreb nærmere er blevet forklaret og udviklet baade i forrige Samling og nu her, tror jeg dog, man kan sige, at vi nogenlunde ere komne til en Overenskomst om, hvad vi skulle forstaa ved dette fremmede Ord. Det vil da ses, at det er en Forordning, der er opstillet om, at der foretages en Forandring, ikke i Ordene, men i den hidtil gjældende Fortolkning af en Paragraf i Grundloven, nemlig § 13, som siger, at Kongen udnævner og afskediger sine Ministre. Denne Paragraf har man antaget maatte forklares og fortolkes under Hensyn til den foregaaende § 12, som angaar Ministeransvarligheden; og man har saaledes troet at kunne gjøre gjældende, at det med Hensyn til den Ret, Kongen har isølge § 13, maatte siges at forholde sig ganske paa samme Maade som med Hensyn til Udøvelsen af de mange andre Rettigheder, han har, og hvorom han fatter Beslutning i Overensstemmelse med Ministrene, som derfor paatage sig Ansvar. Som